

Het mosterdzaad - Osho

Toespraken naar gezegden van Jezus uit het Thomas Evangelie, 1974 - Poona

Resumé van de tweede toespraak:

Maar Jezus zei:

*De mensen menen dat ik gekomen ben
om vrede te brengen op de wereld,
en ze weten niet dat ik gekomen ben
om verdeeldheid te zaaien op de aarde –
vuur, zwaard, oorlog.*

*Want er zullen er vijf zijn in een huis:
drie zullen zich tegen twee keren
en twee tegen drie;
de vader tegen de zoon
en de zoon tegen de vader;
en ze zullen alleenstaanden blijven.*

Jezus zei:

*Ik zal je geven wat het oog niet heeft gezien,
en wat het oor niet heeft gehoord,
en wat de hand niet heeft beroerd,
en wat in geen mensenhart is opgekomen.*

De uitspraken van Jezus zijn heel paradoxaal, maar dat zijn ze opzettelijk. Om de bedoeling ervan te vatten, moet je veel dingen begrijpen. Allereerst, vrede is mogelijk als iedereen op sterven na dood is. Dan is er geen oorlog, geen conflict, maar ook geen leven. Dan heerst er de stilte van het kerkhof. Maar die heeft geen waarde, dan is zelfs oorlog nog beter, want dan ben je tenminste levend en vitaal.

Een ander soort vrede – een heel andere dimensie van vrede – bestaat als je vitaal, levend bent, maar gecentreerd binnen in je wezen: als zelfkennis een feit is, als je verlicht bent, als de vlam ontstoken is en je niet langer in het duister verkeert. Dan is er meer leven, meer stilte, maar de stilte behoort tot het leven, niet tot de dood. Het is niet de stilte van het kerkhof.

Jezus hield niet van dat laatste soort vrede. Die vrede is nutteloos – dan is deze wereld, met z'n oorlogen, nog beter. Maar velen streven ernaar, vrede te brengen en hun houding is slechts negatief. Ze denken, 'als er geen oorlog meer is, zal alles oké zijn.'

Maar de oorlog vormt het probleem niet, *de mens* vormt het probleem. En oorlog is niet iets buiten ons, hij is *binnen in* ons. En als je de oorlog binnen in je niet uitgevochten hebt, dan ga je hem in de buitenwereld uitvechten.

Als je je niet op je gemak voelt met jezelf zijn er maar twee mogelijkheden: of je verdraagt dat ongemak of je projecteert het op iemand anders. Als je innerlijk gespannen bent, wil je vechten.

Hoe overwin je je innerlijk conflict en je innerlijk onbehagen? Je stelt een ander verantwoordelijk. Dan ga je door een catharsis: je kunt boos worden, je kunt je uiten in woede en heftigheid en dat geeft je verlichting, opluchting. Natuurlijk maar tijdelijk, omdat je vanbinnen niet veranderd bent. Het zal zich weer ophopen, het blijft hetzelfde. Morgen zal het zich weer opstapelen – woede, haat – en je zult het weer moeten projecteren.

Het is een streek van de geest om het innerlijk conflict te ontlopen, omdat het innerlijk conflict pijnlijker is – om vele redenen. De voornaamste reden is dat jullie allemaal een beeld van jezelf hebt als van een goed mens. En het leven is zo, dat je zonder dat beeld bijna niet kunt leven.

Psychiaters zeggen dat de mens *illusions* nodig heeft om te kunnen leven. En *illusions* zijn nodig, tenzij je verlicht bent. Als je denkt dat je heel slecht, heel duivels, bent, als dat beeld – dat de waarheid is – beslag op je legt, dan kun je helemaal niet meer leven. Je verliest alle zelfvertrouwen en je zult jezelf zo sterk veroordelen dat je niet meer lief kunt hebben. Je voelt je zo inferieur dat je wilt sterven.

Wat moet je doen? Een manier is: die waarheid veranderen: een mens van God worden, geen mens van de duivel – goddelijk worden! Maar dat is moeilijk, inspannend, een lange moeilijke weg. Een innerlijke transformatie is nodig – maar dat duurt lang en vereist inspanning.

En het verstand zoekt altijd naar de kortste weg, waar het de minste weerstand ondervindt. Het verstand zegt: 'Waarom zou ik me druk maken om een goed mens te worden? *Geloof* gewoon dat je goed bent.' Dat is gemakkelijk, want dan hoeft je niets te doen. Je hoeft maar te denken dat je goed bent, je hoeft alleen maar een beeld te scheppen dat je mooi bent, hemels, dat er niemand is zoals jij, en zelfs die illusie van leven geeft je de energie om te leven.

Als *illusions* al zoveel energie geven, dan kun je je voorstellen wat er zal gebeuren als de waarheid wordt gerealiseerd. Zelfs de illusie dat je goed bent schenkt je leven om te bewegen, schenkt je benen om op te staan, geeft je vertrouwen. Je wordt bijna gecentreerd, zelfs door de illusie, en dat centrum dat ontstaat door illusie is het *ego*.

Als je werkelijk *gecentreerd* raakt, is *dat* het zelf. Maar dat gebeurt alleen als je de waarheid gerealiseerd hebt: als je innerlijke energieën getransformeerd zijn, als de lagere veranderd zijn in de hogere, de aardse in de hemelse, als het mosterdzaad een grote boom is geworden.

Maar dat is een langdurig proces; je kunt het niet op een koopje krijgen. *Lijden* helpt – de poging zelf, de strijd zelf, de lange weg, geven kracht, groei, ervaring, volwassenheid.

Het verstand vindt kortere wegen en *illusions* zijn kortere wegen; *Maya* is het gemakkelijkste en goedkoopste te verwerven. De werkelijkheid is hard, zwaar; je moet lijden en door hete vuren gaan. Door hoe meer hete vuren je gaat, des te geharder word je; en naarmate je meer gehard wordt, word je waardevoller. Je goddelijkheid kun je niet goedkoop op de markt halen. Je moet er met je hele leven voor betalen. Als je je hele leven op het spel zet – alleen dan kan het gebeuren.

Je vecht met anderen, omdat dat een gemakkelijke weg is. Je denkt dat je zelf goed bent, en dat de ander slecht is, en de strijd speelt zich af aan de buitenkant. Als je naar jezelf kijkt, wordt de strijd een innerlijke strijd: je weet dat je slecht bent, het is moeilijk iemand te vinden die duivelser is dan jij. Als je binnen in jezelf kijkt, dan zie je dat je absoluut slecht bent, en dat er iets gebeuren moet. En dan begint er een innerlijk gevecht, een innerlijke oorlog.

En door dat innerlijke conflict – en dat is een techniek, denk eraan, het is een van de belangrijkste technieken, die door de eeuwen is gebruikt – als er een innerlijk conflict ontstaat word je geïntegreerd. Dan is je hele wezen in beroering; er wordt een chaos geschapen en uit die chaos wordt een nieuw wezen geboren. Jezus zegt: "Ik ben niet gekomen om je vrede te geven"- en dat wil niet zeggen, dat hij niet is gekomen om vrede te geven, maar niet die goedkope vrede die je zo graag wilt hebben.

Probeer nu zijn woorden te begrijpen:

'Jezus zei: "De mensen menen dat ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde, en zij weten niet dat ik gekomen ben om verdeeldheid te zaaien op de aarde – vuur, zwaard en oorlog."'

Je kunt geen vrede ontvangen in de staat, waarin je verkeert. Als iemand je vrede geeft, dan betekent dat je dood. Als je vredig wordt in de staat waarin je verkeert, wat wil dat dan zeggen? Dat wil zeggen dat je de strijd gestaakt hebt, voordat je iets hebt bereikt.

Hierdoor kun je de ware van de valse meester onderscheiden: een valse meester is een troost, hij geeft je vrede in je huidige staat, hij wil je niet veranderen, hij is een kalmeringsmiddel.

Een ware meester zal meer verwarring, meer conflict scheppen. Hij troost je niet, omdat hij je vijand niet is. Elke troost is een vergif. Hij zal je helpen groeien. Je zult die man vaak willen ontvluchten, maar dat kun je niet, omdat hij je zal achtervolgen.

Het doel is geen troost. Hij kan je geen valse vrede schenken. Hij geeft je groei, en door die groei zul je op een goede dag openbloeien. En die bloesem zal de ware vrede zijn, de ware stilte.

'Jezus zei: "De mensen menen dat ik gekomen ben om vrede op de aarde te brengen, en ze weten niet dat ik ben gekomen om verdeeldheid te zaaien op de aarde – vuur, zwaard, oorlog."

Steeds als er een mens als Jezus verschijnt, is de wereld direct verdeeld in hen die voor hem zijn en hen die tegen hem zijn. Je kunt niemand vinden die onverschillig tegenover hem staat. Steeds als er een voorbeeld, een voorbeeld als Jezus is, is de wereld direct verdeeld. Als je het woord hoort, als je naar Jezus kijkt, word je direct verdeeld: of je gaat hem liefhebben of je gaat hem haten; of je volgt hem, of je begint hem tegen te werken.

Waarom gebeurt dat? Omdat een mens als Jezus zo'n belangrijk verschijnsel is en omdat hij niet van deze wereld is. Hij brengt iets van boven naar deze wereld. Zij die hiervoor bang zijn, worden

onmiddellijk zijn vijanden – dat is hun manier om zich te beschermen. Maar zij die iets wensen, een zaad dat ergens verborgen ligt, voor hen die hebben gezocht en gezocht, wordt deze man charismatisch; hij wordt een magnetische kracht – ze gaan hem liefhebben.

De geschiedenis is verdeeld, de tijd is verdeeld met Jezus. Hij staat aan de grens. Het is alsof de tijd vóór Jezus iets van andere kwaliteit was; na Jezus kreeg tijd een andere kwaliteit: met Jezus begint de geschiedenis. Zijn houding, zijn benadering van de menselijke geest verschilt in hoge mate van die van Boeddha of Lao Tse. Het uiteindelijke doel is hetzelfde, de uiteindelijke bloei zal één zijn, maar de benaderingswijze van Jezus is volkomen anders. Hij is uniek.

Wat zegt hij? Hij zegt dat je door conflict groeit, dat strijd verenigt; dat door de oorlog, de vrede tot bloei komt. Maar neem hem niet letterlijk – alles wat hij zegt is een parabel. Het christendom nam hem letterlijk en de christenen ontging de betekenis. Toen namen ze de wapenen op, en ze hebben miljoenen onnodig gedood omdat Jezus dat niet bedoelde. Toen werd de kerk, de kerk van Jezus, een strijdende kerk, hij werd een kruistocht.

Jezus sprak over iets heel anders. Hij sprak niet over het zwaard van deze wereld, hij bracht het zwaard van een totaal andere wereld. Wat is dat 'zwaard'? Het is een symbool. Je moet in tweeën gesneden worden, omdat binnen in jou twee dingen elkaar ontmoeten: de wereld – de aarde en de hemel, ze ontmoeten elkaar binnen in jou. Een gedeelte van jou behoort tot het slijk, de aarde, een deel van jou behoort tot het goddelijke. Je bent een ontmoetingspunt en Jezus bracht je het zwaard om die van elkaar te scheiden, zodat de aarde neer zou vallen op de aarde en het goddelijke zou binnentreden in het goddelijke.

Misschien ken je het oude verhaal uit de *Panchatantra*: Het gebeurde eens dat een groot bos per ongeluk in brand raakte. Er waren twee mensen in het bos, de een was blind en de ander was lam. De lamme kon niet lopen, niet rennen, maar hij kon zien; en de blinde kon lopen en rennen, maar hij kon niet zien. Dus sloten ze een overeenkomst: de blinde nam de lamme op zijn schouders en daar de lamme man kon zien en de blinde kon lopen werden ze tot één man. Zij kwamen het bos uit – ze reddden hun leven.

Dat is wat erbinnen in jou is gebeurd: je lichaam voelt honger, je lichaam voelt een seksueel verlangen, je lichaam heeft behoefte aan comfort: al die behoeften komen van het lichaam. Je bewustzijn ziet alleen, je zelf is slechts een getuige. Maar ze hebben een verbond gesloten, omdat je bewustzijn zonder lichaam niet kan lopen, niet kan bewegen, niets kan doen.

Jezus' 'zwaard' betekent dat je dit compromis bewust tot werkelijkheid moet maken, en daarom moet er een scheiding worden gemaakt: wat tot de aarde behoort, behoort tot de aarde; voldoe aan zijn behoeften,

maar word er niet door bezeten. Als je hongerig bent, is je lichaam hongerig; geef je daar rekenschap van, voldoe aan die honger, maar word er niet door bezeten. Veel mensen raken er door bezeten, ze eten maar door en dan worden ze gefrustreerd en dan gaan ze vasten, vasten en vasten. Een juist evenwicht is noodzakelijk. Je zult twee moeten worden, je zult je er volkomen bewust van moeten worden dat 'dit van de aarde is en ik behoort niet tot de aarde.' Dat bedoelt Jezus met het 'zwaard'.

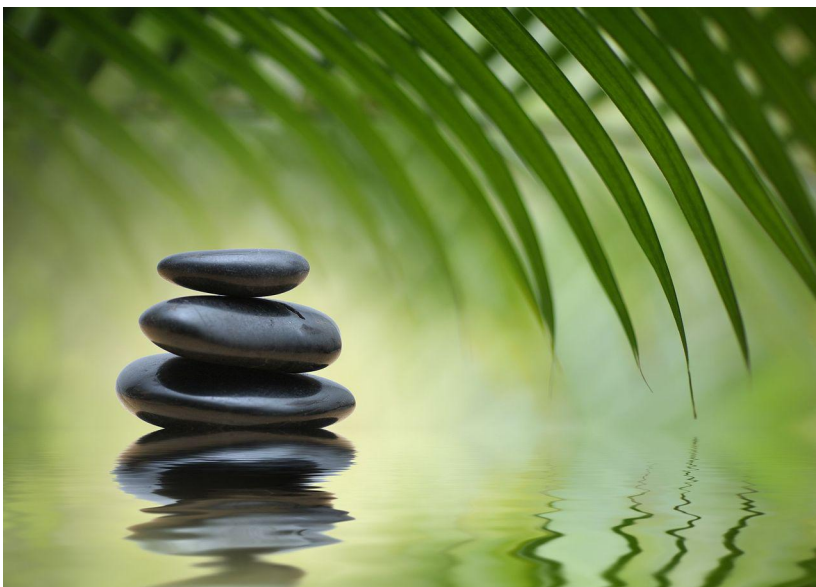
..... 'om verdeeldheid te zaaien op de aarde – vuur, zwaard, oorlog.....'

Waarom 'vuur'? Vuur is een heel oud kabbalistisch symbool, en ook een oud Hindoe – symbool. Hindoes hebben altijd gesproken over het innerlijk vuur. Er zijn technieken om het innerlijk vuur te doen branden. Op het ogenblik is het zo goed als uitgedoofd, bedekt met as. Het moet opgepookt worden, blootgelegd en opnieuw ontstoken. Als het innerlijk vuur volop brandt, dan ben je plotseling getransformeerd – omdat er geen transformatie mogelijk is zonder vuur.

Zuurstof is niets anders dan brandstof voor een vuur. Jij bent vuur – ieder moment; door voedsel, door lucht, door water, wordt er binnen in je vuur geschapen. Het is een soort hitte, en als je meer vuur hebt dan je kunt verwerken, dan moet die een uitweg vinden en seks is een uitlaat.

Bedenk dat de mensen in warme landen meer behoefte hebben aan seks dan in koude landen. De eerste boeken over Seksuologie verschenen in warme landen: *Kamasutra* van Vatsanaya, *Kokashastra* van Koka Pandit verschenen het eerst. In het westen is seks nog maar kortgeleden belangrijk geworden.

Het vuur kan slechts op een bepaalde graad van warmte worden gebracht, als het niet vrijgegeven wordt en daarom zijn alle religies, die het vuur gebruiken, tegen seks. Als het wordt vrijgelaten in de seks, kan het niet tot die bepaalde hoogte worden opgevoerd, omdat je dan een uitlaat hebt.

'...vuur, zwaard, oorlog.....' Een diepgaand innerlijk conflict is noodzakelijk. Je moet vechten, een conflict en *wrijving* scheppen. Je bent je er misschien niet van bewust, maar dit moet je onthouden: eens op een dag zal je bemerken dat je lichaam over vele energielagen beschikt. Als er geen wrijving is, dan gebruik je alleen de oppervlakkige laag. Als er een hevig conflict ontstaat, raakt de bovenste laag uitgeput en begint de tweede

laag te functioneren. Probeer het op deze manier: je gaat altijd 's avonds om tien uur naar bed. Om tien uur word je plotseling slaperig. Soefi's hebben die methode – de nachtwake – heel vaak gebruikt, en ook Jezus gebruikte hem: een hele nacht ging hij niet slapen; in de woestijn sliep hij veertig dagen en veertig nachten lang niet. En wat gebeurt er? Als je om tien uur niet gaat slapen, zal je je gedurende enige minuten heel, heel loom voelen, je zult steeds slaperiger worden. Maar als je je ertegen verzet ontstaat er wrijving, je wordt tot twee: de ene die wil slapen en de andere die dat niet wil. Als je volhoudt en het niet opgeeft, zal je ontdekken dat de slaperigheid plotseling verdwenen is en je frisser bent dan ooit 's morgens vroeg. Wat is er gebeurd? Er waren maar twee mogelijkheden, en door de wrijving tussen deze werd er energie geschapen.

Gurdjieff gebruikte de wrijving zeer intensief en op ongelooflijk gevaarlijke manieren. Toen hij al zeer oud was, liet hij een gevaarlijk auto-ongeluk gebeuren. Hij had zestig fracturen over zijn gehele lichaam – en was zo goed als dood. Hij was niet bewusteloos, maar volkomen bij kennis. Dat was de grootste wrijving met zijn lichaam die hij ooit schiep. Hij bleef wakker, en toen bereikte hij de grootste centrering die een mens kan overkomen: hij werd gecentreerd in zijn bewustzijn – de aardse laag werd volkomen

afgescheiden. Die werd tot een voertuig: hij kon het gebruiken, maar hij was er niet meer mee geïdentificeerd.

'Want er zullen er vijf zijn in een huis: drie zullen zich tegen twee keren en twee tegen drie; de vader tegen de zoon en de zoon tegen de vader; en ze zullen alleenstaanden blijven.'

'Want er zullen er vijf zijn in een huis...' Dat is een gelijkenis: in je lichaam zijn er 'vijf in je huis' – de vijf zintuigen. Heus, diep in je heb je vijf lichamen, omdat ieder zintuig zijn eigen centrum heeft. Alle vijf de zinnen bestaan als vijf aparte centra en je geest is niet meer dan een coördinator, die deze vijf maar steeds aan het coördineren is.

Gurdjieff gebruikte de methode van de wrijving, evenals Jezus – en zij, die het diepste geheim van Jezus' leven kennen, zeggen dat hij niet werd gekruisigd, maar dat hij *het klaarspeelde* om gekruisigd te worden. Hij leidde het erheen dat hij gekruisigd werd – het was een drama dat hij arrangeerde.

Wat aan het kruis gebeurde, was de laatste innerlijke oorlog, de laatste en sterkste wrijving: toen hij stervende was, maar zijn vertrouwen in het goddelijke niet verloor, toen het aardse terugviel in de aarde; toen de scheiding absoluut werd, totaal – was hij er helemaal niet mee geïdentificeerd. Hij stond het toe. De ogen zijn oppermachtig geworden, ze verbruiken 80% van je energie. Is het je weleens opgevallen dat een blinde beter kan luisteren dan iemand die zien kan? Daarom worden blinden goede musici en zangers. Hoe komt dat? Zij hebben meer gevoel voor geluid, ritme, hun oren zijn gevoeliger. Waarom? Omdat het oog geen mededinger meer is, de energie die gebruikt werd door de ogen is beschikbaar voor de oren – zij zijn concurrenten.

Wrijvingsmethoden spelen de zinnen tegen elkaar uit. Er zijn scholen en methoden geweest, waarbij de zoekers een zintuig volledig afsneden; dan ontstaat er een strijd. Bij vele methoden houdt de zoeker zijn ogen maandenlang gesloten. Dan komt de energie in beweging, dat kun je voelen. De energie beweegt zich dan naar de oren, naar de neus, je reuk komt terug.

En als je merkt dat je zintuigen strijden, dan word je gescheiden, want je wordt getuige. Je bent niet langer de ogen, niet langer de oren, je handen of je lichaam – je bent een getuige.

'Want er zullen er vijf zijn in het huis: drie zullen zich tegen twee keren en twee tegen drie; de vader tegen de zoon en de zoon tegen de vader; en ze zullen alleenstaanden blijven.'

Het is ook in een andere betekenis waar, dat in een familie van vijf personen, er drie tegen twee en twee tegen drie zullen zijn; want altijd als een lid van een gezin religieus wordt, ontstaat er wrijving, want een religieus lid betekent het grootst mogelijke gevaar voor het gezin. Het gezin kan alles tolereren – behalve religie, want als je eenmaal religieus wordt, ben je niet langer vereenzelvigd met je lichaam.

De familie kan het tolereren dat je naar een prostituee gaat. Dat is oké, er is niets verkeerd. Als je een alcoholicus wordt, als je een dronkaard wordt, dat is oké, want je raakt steeds meer vereenzelvigd met je lichaam. Maar als je gaat mediteren, als je een *sannyasin* wordt, dan is het niet oké. Want dan raak je ontworteld. Dan heeft de familie geen macht meer over je.

Het gezin vormt de basis van de maatschappij. Als je je buiten de maatschappij wilt plaatsen, moet je je buiten je familie plaatsen, maar dat betekent niet dat je hen moet haten – daar gaat het niet om; en ook niet dat je je tegen hen keert – daarom gaat het evenmin. Dat gebeurt toch wel: als je op weg bent om je zelf te vinden, wordt alles wat daarvoor is uit elkaar gereten, er ontstaat een chaos. Ze zullen proberen je terug te trekken. Wat te doen?

Er zijn twee mogelijkheden: de ene is de oude weg, d.w.z. hen ontvluchten, hen geen enkele gelegenheid geven – maar ik geloof dat dat niet langer doelmatig is. De andere is bij hen blijven, maar als een acteur: maak het hen onmogelijk te weten dat je bezig bent je van hen te verwijderen. Beweeg! Wees een goed toneelspeler.

Een sannyasin moet een goed toneelspeler zijn. Diep in je ben je ontworteld, maar je geeft er niet het minste blijk van dat je ontworteld bent. Wat heeft het voor zin dat te doen blijken? Want dan zullen ze gaan proberen je te veranderen.

Dat zijn de twee manieren: de ene is die van Boeddha en Jezus, de andere is die van Janak en mij. Wees, waar je ook bent. Geef er geen uiterlijke demonstratie van dat je aan het veranderen bent en religieus aan

het worden bent, want dat kan moeilijkheden veroorzaken en misschien ben je op dit moment daar nog niet sterk genoeg voor. Schep een *innerlijk* conflict, maar geen *uiterlijk* conflict. Het innerlijke conflict is al meer dan genoeg; het geeft je groei, de volwassenheid die je nodig hebt.

'.... de vader keert zich tegen de zoon en de zoon tegen de vader en ze zullen alleenstaanden blijven.'

Het woord *alleenstaand* moet je heel diep begrijpen. Als je religieus wordt, word je alleenstaand; dan is er geen gemeenschap voor je, je bent alleen. En het accepteren van het feit dat je alleen bent, is de belangrijkste transformatie die je kan overkomen, omdat je geest angst heeft voor het alleen-zijn.

Een religieus mens is eenzaam, omdat hij probeert de hoogste top te bereiken. Hij wil zichzelf niet in anderen verliezen. Hij moet de waarheid aanvaarden. Dit is de waarheid: dat iedereen alleen *is* en dat er geen enkele mogelijkheid tot een gevoel

van saamhorigheid bestaat. Je bewustzijn is een eenzame top, maar dat is haar schoonheid en het is niet nodig er bang voor te zijn. Een religieus mens is als de Everest; hij wordt een eenzame piek, alleen, en hij leeft en geniet ervan.

Dat betekent niet dat hij zich niet in de maatschappij beweegt, het betekent niet dat hij niet liefheeft. Integendeel, hij is de enige die lief kan hebben. Hij kan liefhebben, maar zijn liefde wordt geen drug, hij verliest zichzelf niet.

Het is prachtig om je voor een paar dagen in je alleen-zijn te begeven, alleen maar om dat te voelen. Ga dan naar een marktplein, maar breng je alleen-zijn mee. Raak daar niet verloren. Als je wilt, kun je te midden van een menigte alleen zijn.

Eens ging Junmaid alleen naar zijn meester, die in een tempel zat. Toen Junmaid binnenkwam, was de meester alleen en hij zei: 'Junmaid, kom alleen! Breng die hele menigte niet mee.' Natuurlijk keek Junmaid achterom, want hij dacht dat er iemand met hem mee kwam. Maar er was niemand. De meester lachte en zei: 'Kijk niet achterom, maar kijk binnen in je.' En Junmaid sloot zijn ogen en merkte dat de meester gelijk had. Hij had zijn vrouw achtergelaten, maar zijn geest klemde zich aan haar vast; hij had zijn kinderen achtergelaten, maar hun beelden waren daar in hem; en zijn vrienden die hem uitgeleide hadden gedaan stonden daar nog in zijn geest.

De meester zei: 'Ga naar buiten en kom alleen, want hoe zou ik met die hele menigte kunnen praten?' En Junmaid moest een jaar lang buiten de tempel wachten om bevrijd te worden van 'die menigte'.

'Ik zal je geven wat het oog niet heeft gezien, en wat het oor niet heeft gehoord, en wat de hand niet heeft beroerd, en wat in het hart van de mens niet is opgekomen.'

Word eerst alleenstaand. Word er eerst van bewust dat je alleen bent – en wees op je gemak met je alleen-zijn. Wees niet bang. Geniet er eerder van, zie de schoonheid ervan en de zuiverheid en de onschuld. Daar is nooit enig slijk binnengekomen, omdat niemand die schrijn binnengetroten is. Hij is eeuwig zuiver gebleven, hij is maagdelijk, niemand is er geweest.

Als je een alleenstaande wordt, helemaal alleen, dan word je je plotseling bewust van wat het oog niet kan zien, het oor niet kan horen en de hand niet kan beroeren. Hoe kun je jezelf aanraken? Je kunt je lichaam aanraken, maar dat is niet je zelf. De hand kan er niet bij komen, die kan je bewustzijn niet aanraken – dat is niet mogelijk.

En de laatste zin is de schoonste die ooit iemand op deze aarde heeft uitgesproken:

'En wat niet in het hart van de mens is opgekomen.'

Want je ziel is meer dan zelfs je hart. De aller inlelijkste kern is het hart niet. Honger ontstaat in je lichaam, liefde ontstaat in je hart – geen *gebed*.

Gebed zit nog veel dieper, dieper dan het hart. God is niet ontstaan in het hart van de mens. In het verstand ontstaat de wetenschap, ontstaat de filosofie; in het hart ontstaat de kunst, de poëzie – maar niet de religie. Religie ontstaat in een diepere laag, in de diepste waarachter zich geen doel meer bevindt; in je centrum, dat zelfs het hart niet is.

Er zijn drie typen mystici: allereerst de mystici van het hoofd – ze spreken in termen van theologie, filosofie, ze beschikken over bewijzen voor het bestaan van God. Dan zijn er de mystici van het hart: ze praten van liefde, van de geliefde, de goddelijke, van Krishna; ze uiten zich in liederen, poëzie.

Jezus zegt: 'Ik zal je iets geven dat zelfs in het hart van de mens niet is opgekomen,' iets wat geen enkele theologie bereikt en waarvan geen enkele poëzie een glimp heeft opgevangen. Dat is de diepste, aller diepste mogelijkheid – en Jezus opent haar. Maar in het christendom is zij verloren gegaan. Het christendom begon er theorieën omheen te weven, het werd toch een zaak van het hoofd. En wegens deze op het hoofd gerichte theologen, werden de mystici van het hart, die wat dieper gingen, uit de kerk gebannen. Eckhart en Franciscus werden uitgebannen. Men beschouwde ze als ketters – omdat ze spraken over het hart, omdat ze spraken over liefde.

Maar zowel de theologen als de mystici van het hart lopen Jezus mis, want hij is *nóch* georiënteerd op het hoofd, *nóch* op het hart – hij is helemaal niet georiënteerd. Hij zegt eenvoudig: werp alle oriëntering weg, werp alles weg wat van buiten is en ga naar de aller inlelijkste kerk waar alleen jij bent, waar alleen het wezen klopt, waar alles bestaan is. Jij kunt daar komen; en als je er komt, dan is ieder mysterie onthuld en zijn alle deuren geopend.

Het hoofd is een deel van het lichaam en het hart ook – ga ze te boven. Het is eenvoudig *bestaan*, je *bent* gewoon. Als je een gewoon wezen bent, gaat de deur plotseling open – geen emoties, geen gedachten; geen wolken om je heen, onbewolkt; geen rook om de vlam, alleen de vlam, niets anders dan de vlam – je bent binnengetreten.

'...en wat niet in het hart van de mens is opgekomen, zal ik je geven.'

22 augustus 1974 - Poona, India

